

Ligger du lågt?

Till dig som är fastighetsägare

I samarbete mellan

Meddelandeserien: 2024:16

ISSN: 1101-1084

ISRN: LSTY-N-M--2024/16--SE

Foto: Johnér

Producerad: 2024, digital produkt

Utgivare: Länsstyrelsen i Hallands län i samverkan med Halmstad och Kungsbacka kommun.

Har du råd att ligga lågt?

Översvämningar vid kraftig nederbörd, höga flöden eller i samband med stormhändelser förekommer redan idag. De skapar konsekvenser för enskilda hushåll och för samhället i stort. När klimatet förändras förväntas bland annat en ökad nederbörd och havsnivåhöjning utmed kusterna. Det förväntas dessutom inträffa fler extrema händelser i framtiden. Bor du låglänt eller nära vatten är det bra att ha en egen beredskap för översvämning. Förberedelser och beredskap lindrar konsekvenserna om vattnet börjar stiga.

Att tänka på inför ett fastighetsköp

Hur ser riskerna ut kopplat till översvämning?

Exempelvis kan du titta på om området har högt grundvatten, ligger i närheten av ett vattendrag eller av havet, eller är lågt beläget i landskapet.

Har fastigheten tidigare drabbats av översvämningar, ras, skred eller erosion?

Fråga gärna grannarna om de har upplevt något utmärkande.

Hur kommer fastigheten att påverkas av klimatförändringarna?

Fundera på och undersök om påverkan på fastigheten kan bli större när klimatet förändras i framtiden.

Det kan vara nödvändigt att du gör förebyggande åtgärder om inte den du köper av redan gjort det. Vänd dig till kommunen om du har frågor om området där du vill köpa fastighet eller om du vill veta om det finns möjlighet att förebygga skador. För stora delar av Halland finns kartor som visar på risker som kan uppstå.

Det finns kartor för

- vattendrag
- havsnivåhöjning
- erosion
- ras och skred
- skyfall.

Den enskildes ansvar

Den enskilde har ansvar för sin fastighet. Med ansvaret följer skyldigheter att själv utföra förebyggande åtgärder för att skydda sin fastighet mot översvämning. Åtgärderna får inte påverka grannarna negativt.

Som fastighetsägare har du alltid det yttersta ansvaret för att skydda och vid behov återställa hus och tomt. I försäkringsvillkoren för din fastighet hittar du vad som gäller vid översvämning. Ditt försäkringsbolag kan ge dig förslag på förebyggande åtgärder.

Du behöver även känna till och kontrollera ledningarna inom din tomtgräns och fram till förbindelsepunkten, det vill säga gränsen mellan fastighetens vatten- och avloppsanläggning och den allmänna.

Cirka 3 000 halländska bostadshus ligger inom riskområde för översvämning från havet fram till år 2100.

Kommunens ansvar

Kommunen tar inte över den enskildes ansvar vid en översvämning men kan informera om vilka risker som finns. Det finns oftast fördjupat underlag om översvämningsrisker att hämta hos kommunen.

Kommunen ansvarar för planering, bland annat genom att besluta om översiktsplaner, detaljplaner, bygglov och förhandsbesked. Ny bebyggelse ska placeras på mark som är lämplig för ändamålet. Hänsyn ska tas till människors hälsa och säkerhet samt till risken för olyckor, översvämning, erosion samt ras och skred.

Kommunen kan bli skyldig att betala skadestånd om den gjort ett uppenbart fel i sin myndighetsutövning, och det finns ett samband mellan felet och den orsakade skadan. Om du vill rikta ett skadeståndsanspråk mot kommunen måste du göra det inom tio år från att beslutet om plan eller bygglov fattades. Därefter gäller preskriptionsregler.

Räddningstjänstens ansvar

På platser där det tidigare förekommit översvämning bör du som är fastighetsägare vara medveten om vad som kan ske och därför vidta åtgärder. Det betyder att du inte kan räkna med att kommunens räddningstjänst gör en insats.

För att räddningstjänsten ska hjälpa den enskilde vid till exempel översvämning krävs det att vissa kriterier är uppfyllda. Det gäller:

- behovet av ett snabbt ingripande
- det hotade intressets vikt
- kostnaderna för insatsen
- omständigheterna i övrigt.

Det är främst när risk för samhällsviktig verksamhet, stora egendomsskador eller liv hotas som kriterierna för räddningstjänst är uppfyllda. Vid risk för vattenskada på endast ett eller några hus är en insats från räddningstjänsten inte prioriterad. Den enskilde har ett stort eget ansvar.

Statens ansvar

Staten tar i första hand ett ansvar för forskning, samordning och kunskapsförmedling. Genom staten sker ingen finansiering av enskilda åtgärder.

Förslag på åtgärder

Du kan skydda din fastighet på flera sätt, både i förebyggande syfte och i det akuta skedet. Ta reda på hur tidigare väderhändelser har påverkat ditt bostadsområde och din fastighet, och följ väderleksrapporten.

Före

- Kontrollera att stuprör, brunnar och dräneringsrör är rensade och i bra skick.
- Se till att marken lutar bort från huset.
- Ta reda på vilka villkor, i din hemförsäkring, som gäller för skador orsakade av översvämning eller väderrelaterade händelser.
- Fundera på vad du behöver ta med dig och vart du skulle ta vägen om du behöver lämna fastigheten.
- Skaffa pumpar.
- Håll kontakten med grannarna. Ni kan behöva hjälpa varandra.
- Tätat källarfönster och ventilationsöppningar.
- Planera för en tillfällig barriär av sand eller jord, eller bygg en vid behov. Barriären kan stoppa en mindre översvämning.
- Ha avstängningsbar golvbrunn, backventiler på avlopp, pluggar för ledningar till tvättställ och vattentätt lock över toaletten.

Precis innan

- Flytta möbler och elektriska apparater högre upp i huset eller ställ dem på någon form av förhöjning.
- Ta bilder på rummen för att visa försäkringsbolaget vid behov.
- Placera bilen på en hög plats.
- Följ nyhetsrapporteringen i medierna.
- Ha mobiltelefonen fulladdad.
- Om du inte har avstängningsbar golvbrunn – täpp igen golvbrunnar och toalettstolar med sandpåsar eller liknande. Om avloppsledningarna blir översvämmade kan vatten komma upp den vägen.
- Stäng av strömmen med huvudströmbrytaren.

Under

- Undvik att gå eller köra bil genom översvämmade områden. Det kan räcka med en halvmeter strömmande vatten för att dra omkull dig eller få bilen att driva iväg.
- Är det stopp i dagvattenbrunnar, kontakta kommunen.
- Ha koll på vattennivån i området vid pågående översvämning. Stiger det snabbt?
- Stanna kvar på ett högt ställe där du kan bli hämtad av räddningspersonal om du inte kan lämna din plats på grund av översvämningen.
- Vid en nödsituation – ring 112!

Efter

- Kontakta ditt försäkringsbolag så fort som möjligt.
- Gör en förteckning över skadorna och dokumentera allt noga genom att fotografera och filma.
- Be en elektriker kontrollera att det är säkert att slå på strömmen om du har haft vatten i bostaden.
- Dricksvattnet kan förorenas av bakterier vid en översvämning. Säkerställ därför med din kommun att kranvattnet är drickbart. Om du har egen brunn för dricksvatten bör du bedöma om vattnet är påverkat. Är du osäker kan du lämna in ett vattenprov för analys. Du kan vanligtvis bedöma vattnet genom att titta, lukta och smaka på vattnet. Om du misstänker att något är fel på vattnet ska du koka det innan du använder det till mat och dryck.
- Vädra ut fukten genom att öppna fönster och dörrar.

Användbara länkar

- Länsstyrelsen i Hallands län, www.lansstyrelsen.se/halland.
- Krisinformation.se.
- Förbered dig för översvämning, msb.se.
- Mer information om dricksvattnet på Livsmedelsverket.se.
- Din kommuns webbplats.
- Ditt försäkringsbolags webbplats.

